

- ЭКСМО-Пресс, 2000. – 448 с.
3. Видал Г. Почему нас ненавидят? Вечная война ради вечного мира : очерки и эссе / Г. Видал ; пер. с англ. : Т. А. Кудрявцевой, А. А. Файнгара. – М. : ООО Издательство АСТ, 2003. – 155 с.
4. Галанова Е. Гор Видал исповедуется и собирается писать свой последний роман // Лит. газ. – 1993. – 21 июля (№ 29). – С. 6.
5. Денисова Т. Н. Экзистенциализм и современный американский роман / Т. Н. Денисова. – К. : Наук. думка, 1985. – 245 с.
6. Єрмоленко О. В. Екзистенціальні мотиви в романі Гора Відала «Месія» / О. В. Єрмоленко // Гуманітарний вісник. Сер. Філологія. Проблеми сучасної світової літератури та лінгвістики. – Черкаси : ЧІТІ, 2000. – № 4. – С. 36–40.
7. Ильин И. П. Постмодернизм : словарь терминов / И. П. Ильин. – М. : ИНИОН РАН ; INTRADA, 2001. – 384 с.
8. Новейший философский словарь / сост. и главн. науч. ред. А. А. Грицанов. – 3-е изд., испр. – Минск : Книжный Дом, 2003. – 1280 с.
9. Нямцу А. Е. Поэтика традиционных сюжетов / А. Е. Нямцу. – Черновцы : Рута, 1999. – 176 с.
10. Стеценко Е. А. Концепты хаоса и порядка в литературе США (от дихотомической к синергетической картине мира / Е. А. Стеценко. – М. : ИМЛИ РАН, 2009. – 264 с.
11. Стеценко Е. А. Экологическое сознание в современной американской литературе / Е. А. Стеценко. – М. : ИМЛИ РАН, 2002. – 320 с.
12. Элиаде М. Аспекты мифа : пер. с фр. / М. Элиаде. – М. : Академический проект, 2000. – 222 с.
13. Kiernan R. American Writing Since 1945 : A Critical Survey / R. Kiernan. – New York : Ungar, 1983. – 178 p. – Bibliog. : p. 153–156.
14. Korn E. Meddling with Sacred History / E. Korn // TLS. – 1992. – 2 October. – P. 20.
15. Robinson D. American Apocalypses : The Image of the End of the World in American Literature / D. Robinson. – Baltimore ; London : Johns Hopkins univ. press., 1985. – 283p.
16. Vidal G. Messiah / G. Vidal. – New York : Panther, 1977. – 221 p.
17. Vidal G. The Holy Family / G. Vidal // The Essential Gore Vidal / [ed. by F. Kaplan]. – New York : Random House, 1999. – P. 808–823.
18. Vidal G. Thomas Love Peacock : The Novel of Ideas / G. Vidal // The Essential Gore Vidal / [ed. by F. Kaplan]. – New York : Random House, 1999. – P. 905–919.
19. Режим доступа : [www/ URL: http : //www.jornada.unam.mx/2001/sep01/](http://www/jornada.unam.mx/2001/sep01/)

010919/006 almun.html

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО “ДИТЯЧОГО” ТЕКСТУ

Катерина ЗАЙЦЕВА

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Статтю присвячено особливостям візуалізації тексту для дітей в епоху медій. Проаналізовано взаємодію тексту і малюнка у книжках-картинках на рівні художній зміст / візуальна форма. З’ясовано вплив мультимедійного середовища на структуру художнього тексту, наратив та дитячу літературу загалом.

Ключові слова: “дитячий” текст, візуалізація, книжка-картинка, медіа, наратив.

Статья посвящена особенностям визуализации текста для детей в эпоху медиа. Проанализировано взаимодействие текста и рисунка в книжках-картинках на уровне художественное содержание / визуальная форма. Исследовано влияние мультимедийной среды на структуру художественного текста, нарратив и детскую литературу в целом.

Ключевые слова: “детский” текст, визуализация, книжка-картинка, медиа, нарратив.

The article deals with the peculiarities of visualization of the text for children in the epoch of media. The author analyzes the interaction of text and illustration in picture books on the level of content/visual form. The influence of media on the structure of a literary text, narrative and children's literature in general is shown.

Key words: “children” text, visualization, picture books, media, narrative.

Пропонована наукова розвідка продовжує вивчення проблеми візуалізації “дитячого” тексту, порушеної в одній із попередніх публікацій, де мовилося про інтерсеміотичний переклад, розповідність малюнка та візуальний наратив коміксів [9]. Наш інтерес до візуального аспекту літератури зумовлений, з одного боку, кризою дитячого читання, а з другого, – бажанням простежити, як мультимедійне середовище впливає/трансформує художні оповідні структури і дитячу книгу загалом. Адже зі з’явою Інтернету доля тексту в суспільстві суттєво змінилася, на цьому справедливо наголошує О. Біличенко [3, с. 200]. Як зазначає дослідниця, “*віртуальний світ замінює слово, в світовій комунікативній мережі зображення часто витісняє це слово*” [3, с. 157]. Відтак важливо дослідити “буття” друкованого художнього тексту і впливу на нього віртуального середовища. Якщо раніше в дитячій літературі (ДЛ) пригоди

могли відбуватися в інопланетному світі, казковому, фентезійному, то зараз з'явився світ віртуальний, світ комп'ютерних ігор, так званий кіберпростір ("специфічна сфера інформації, що є альтернативою матеріального світу" [3, с. 197]), який органічно сприймається юним поколінням.

Зважаючи на візуальний дискурс культури ХХІ століття та розвиток інтермедіальних студій, літературознавці, досліджуючи художній текст, послуговуються найрізноманітнішими крос-, трансдисциплінарними підходами при аналізі того чи іншого літературного явища. При цьому дедалі частіше об'єктом наукових зацікавлень стає дитяча література. Однак коло вітчизняних науковців, які займаються проблемами літератури для дітей та юнацтва, порівняно із представленими студіями за кордоном, набагато вужче. Тому складно говорити про проблеми функціонування дитячої літератури у вимірі друкованому і віртуальному.

Візуальну складову літератури, зокрема дитячої, досліджували Дж. Елкінс, Р. Анхейм, О. Бойцова, М. Осоріна та ін.; проблемам дитячої книги присвячені студії Е. Огар, С. Карайченцева, Н. Марченко, Г. Корнєєва та ін. Використовуючи соціокомунікаційний підхід, наприклад, О. Литвиненко досліджує особливості розвитку дитячої книги "на двох рівнях комунікаційної культури – книжності (друкована книга) та мультимедійності (мультимедійна книга)" [11, с. 7], інша дослідниця, Е. Огар, наголошує на проблемі візуалізації світу сучасних дітей в українській книзі на зламі століть [13].

Власне, природу книжкової ілюстрації та її розвиток аналізували У. Фівер, Е. Ганкіна, Ю. Тинянов, Ю. Лотман, О. Тарнавський, Л. Кияк-Редькович, П. Нодельмен (Perry Nodelman), Дж. Голден (Joanne M. Golden), М. Ніколаєва (Maria Nikolajeva) та ін. Інтерес до української дитячої літератури, зокрема ілюстрацій, виявила німецька дослідниця К. Вібе у своїй розвідці про східноєвропейську дитячу літературу "Überblicksstudie über die aktuelle Kinder- und Jugendliteratur in Polen, Russland, Slowenien, Tschechien, der Ukraine" (Мюнхен, 2011).

В Україні про літературу віртуального середовища одним із перших заговорив Ю. Завадський, присвятивши цій проблемі монографію "Віртуальна література. Нарис типології та поетики" (2009).

Порушена тема потребує уточнення поняття "дитячий текст" і таких аспектів його візуалізації, як ілюстрація, та власне виражальних засобів (інтерактивний вимір існування дитячої літератури). Зважаючи на це, мета статті – визначити специфіку візуалізації художнього тексту

для дітей у медійному середовищі. Для її реалізації необхідно простежити взаємодію тексту й малюнка у книжках-картинках на рівні художній зміст / візуальна форма та з'ясувати вплив медій на особливості структури художнього тексту, нарративу.

Матеріалом для дослідження слугуватимуть книжки-картинки трьох провідних українських видавництв ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", "Грані-Т", "Видавництво Старого Лева"), також тексти "Федько, прибулець з Інтернету" та "Федько у віртуальному місті" С. Гридїна, "Мій друг Юрко Циркуль та інші" В. Бердта.

Спробуємо охарактеризувати особливості візуалізації тексту для дітей, зокрема для найменшого читача. Не претендуючи на всеохопний аналіз ринку дитячої книги, ставимо за мету визначити основні тенденції розвитку, притаманні їй на сучасному етапі.

Перш ніж говорити про візуалізацію сучасного "дитячого" тексту, варто з'ясувати, яке смислове навантаження він має. З одного боку, нам видаються слухними зауваги Н. Марченко, яка вважає, що саме поняття "текст для дітей" містить "не лише явища, означувані поняттям "книга для дітей", "література для дітей", а й окремі автобіографічні (листи до дітей, спогади, автобіографії дитинства та ін.) та інші (рішення, звернення і т.п. дитячих, політичних і громадських об'єднань тощо) документи" [12]. З другого боку, нам імпонує визначення О. Біличенко, яка розглядає текст твору як "особливим чином організований простір" [3, с. 113], і вже цим наголошує на його візуальному спрямуванні. Адже просторові координати можуть існувати лише в зоровій рецепції, "читаючи, ми <...> потрапляємо за допомогою тексту та ілюстрації у простір літературного твору" [3, с. 113].

Зображення – невід'ємний елемент дитячої літератури. На думку І. Арзамасцевої, "дитина першій свідчення про світ отримує не вербальним шляхом, а візуально і аудіально" [6, с. 30]. На важливості іконічного компонента, як модусу семіотичної форми медіа, що творить значення у дитячих книжках, наголошує, наприклад, Л. Елестрьом [8, с. 27]. З одного боку, дитина чує історію від дорослого або це може бути інтерактивна книга, а з другого, здатна сама комунікувати із навколишнім світом через мальовані історії, так звані книжки-картинки, розраховані на найменшого читача. Таким чином комунікація відбувається не лише на рівні мови (вербального), а й на рівні зображення (візуального). Загалом текст може візуалізуватися через малюнок (ілюстрацію), комікс,

мультифільм, кінофільм, театральну виставу тощо.

Порівняно з досвідом США у створенні й популяризації книжок-картинок, в Україні цей вид літератури не надто поширений. Зазвичай у таких книжках зображальний елемент переважає над вербальним (текстом). Як зазначає О. Луцкевська, *“текст і малюнок мають або працювати разом (тобто доповнювати і всіляко розвивати сюжет чи створювати героїв), або ставати паралельними історіями (тобто малюнок може розповідати ще одну історію)”* [14]. Звісно, більшу частину нарративу читач дізнається із тексту: зображення творить тло, акцентує на деталях, маркує ту чи іншу епоху, знайомить із особливостями візуального втілення культур інших народів тощо. Літературна дійсність перестає бути абстрактною в уяві читача. З’являється дійсність конкретна, певним чином нав’язана художником. На думку О. Біличенко, ілюстрації мають *“базуватися на розумінні художником світогляду письменника. <...> Ритм ілюстрування повинен взаємодіяти з ритмом розгортання сюжету літературного твору”* [3, с. 114].

Ознайомившись із друкованою продукцією для найменшого читача, яку нині пропонують три провідні українські видавництва, приходимо до висновку про доволі незначний її асортимент. Так, скажімо, у видавництві “Грані-Т” є серія “Історії в малюнках для найменших”, представлена творами лише двох авторів. Упродовж 2008-2011 років у ній з’явилося 10 книг, 8 із яких написані О. Львченком (“Де живуть тварини”, “Пригоди динозавриків”, “Як коник співати навчився”, “Мандрівка Дощинки”, “Пригоди неприбраних іграшок”, “У кого ріжки кращі”, “Як крокодилу зуби лікували”, “Як автомобілі дорогу будували”) та 2 – Б. Жолдаком (“Гаряча Арктика”, “Куцяткові цятки”).

“Видавництво Старого Лева” пропонує для найменших дві серії – “Картонні книжки” (книжки-картинки) та “М’яка книга Кашалот” (книжки-іграшки). У першій 2011 року вийшло 4 книги: “Забавлянки” Г. Малик, “У лісі, лісі темному” І. Неходи, “Лапи і хвости” М. Савки та “Хто кричить кукурику?” І. Січовика. У другій упродовж 2010–2011 з’явилося 5 книг О. Рубановської та А. Кирпан: “День Ясі”, “Він завжди зі мною”, “Ранок у бабусі”, “Йдемо в гості!”, “Іде поїзд!”. Варто зазначити, що книга Г. Малик “Забавлянки” стала першою українською інтерактивною дитячою книгою для iPad у 2011 році, а вже 2012 року видавництво І. Малковича “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА” теж створило інтерактивну книжку для дітей “Снігова королева” Г. Андерсена. Це свідчить, що українська дитяча література долучається до світового мультимедійного мейнстріму і в такий спосіб популяризує читання

серед дітей.

Розглядаючи продукцію щойно названого видавництва, варто згадати слова У. Фівера, який відзначив, що *“ілюстрації, незважаючи на пов’язані з ними витрати, можуть популяризувати книгу”* [15, с. 11]. На нашу думку, це позитивно характеризує видавничу політику “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА”: сьогодні ілюстрації цього видавництва одні з найкращих в Україні й визнані у світі. Зважаючи на те, що ілюстративний матеріал переважає над текстовим, до книжок-картинок ми б зарахували такі: “Їде воляк морквяний” (1993) О. Пчілки, І. Малковича, “Песик та його місячні друзі” (2000) Г. Химича, “Різдвяна рукавичка” (2004), “Золотий павучок” (2009) І. Малковича, “Літачок-рятівничок” (2010) Н. Вовк, “Історія одного поросятка” (2005) Ю. Винничука.

Варто зауважити, що у серії “Картонні книжки” візуалізується віршований текст, а у серії “Історії в малюнках для найменших” – прозовий. Звісно, обидва тексти максимально спрощені для маленького читача (слухача/глядача), тому основну інформацію (навіть нарратив) дитина отримує із малюнка. Проаналізувавши книжки-картинки згаданих видавництв, можемо стверджувати, що їх візуальна складова сприяє *“правильному рівню сприйняття”* (за Р. Бартом) [1, с. 305] дитиною історії, яка відображає дійсність за принципом правдоподібності, незважаючи на те, що головними персонажами можуть бути чи то тварини (часто екзотичні), чи то предмети. Звісно, перцепція малюнка (ілюстрації) безпосередньо пов’язана з діяльністю фантазії і здатністю дитини порівнювати/зіставляти/уподібнювати події художнього тексту (фактично вигадки) зі світом реальним. Тож можна говорити про певну міметичність ілюстрацій дитячого тексту, які здебільшого мають інтерпретативно-відтворювальний характер, а подекуди деталізують (акцентують) окремі елементи змісту. Ілюстраторам книжок-картинок не завжди вдається дублювати інформацію, що міститься в тексті, тому виникає проблема або “надлишковості” (за Р. Бартом) зображення стосовно тексту, “або ж навпаки, текст містить додаткову інформацію, яка відсутня в зображенні” [1, с. 303]. Звісно, це нормальний процес взаємодії художника із текстом, який адаптує, перетворює вербальне у візуальне. Якби ілюстрація цілком відображала зміст тексту, то ставала б його перекладом іншою мовою (мовою іншого мистецтва).

Часто дослідники дитячої літератури наголошують на тому, що книга має відображати реалії сьогодення. Так Е. Огар зазначає, що одним із найважливіших критеріїв, який має забезпечувати високу комунікативну

ефективність дитячого видання є *“критерій відповідності конкретному часові, вміння зображати не дитинство взагалі, а дитинство, включене в реальну систему координат”* [13, с. 84]. Письменник В. Бердт (переможець літературної премії “Великий Їжак” 2012 р.) переконаний, що дітям потрібна не “солодко-патетична казка”, *“вони потребують зовсім іншої літератури <...> Починаючи з фентезі й закінчуючи соціально-психологічним романом для підлітків”* [7]. Власне такий роман (“Мій друг Юрко Циркуль та інші” [2]) він і написав. У творі перед читачем постають сучасні герої-підлітки. Ілюстрацій у книзі не багато, всі вони графічні: видання розраховане на читача старшого шкільного віку. На рівні художньо-ілюстративного оформлення є багато елементів, притаманних жанру комікса – це і бульбашки-розмови, що влітаються в канву тексту, і зображення, яке акцентує на деталі тощо [2, с. 14, 32, 44, 75, 122, 138, 146, 181, 189, 234].

Із погляду структурно-нарративного аналізу заслуговують на увагу повісті С. Гридіна “Федько, прибулець з Інтернету” [4] та “Федько у віртуальному місті” [5], орієнтовані на дітей молодшого шкільного віку. Письменник творить текст, залучаючи засоби виразності комп’ютерної гри, кіберпростору: його твори нагадують сценарій мультфільму. Незважаючи на це, текст прочитується лінійно, читач не може пропустити якийсь розділ або ж сам змінювати хід подій, вибудовувати власну нарративну модель.

Перша книга складається із 15 розділів і закінчується першим розділом другої (наступної) книги – “Федько у віртуальному місті”. Тут маємо цікавий нарративний прийом: сам оповідач пояснює таку організацію тексту витівками одного з головних персонажів – віруса Федька, *“який переніс сюди початок наступної книжки. І що не робили редактор, коректор та верстальник, усе було марним – цей розділ вперто з’являвся саме в цьому місці”* [4, с. 140]. Це також сприяє рецепції обох книг як єдиної повісті, а не діалогії з відносно самостійними частинами. Але, щоб покупці другої книги не залишилися із твором без початку (видавці мають враховувати, що є ті, хто купує лише одну книгу), автор удруге вміщає 1-й розділ 2-ї книги у її кінці, таким чином робить із неї текст-безкінечник, *“прочитавши цей розділ, можна повернутися на перші сторінки і ще раз прочитати цю книжку”* [5, с. 197]. Події першої книги здебільшого відбуваються у віртуальному вимірі. Головні герої потрапляють у світ комп’ютерної гри, тому, окрім розділів, у тексті

є рівні, виділені іншим шрифтом [4, с. 47, 72, 137]. Таким чином читач стає учасником віртуальної гри і може спостерігати за персонажами, які долають різні перешкоди, щоб переходити з одного рівня на другий і, зрештою, повернутися в реальний світ, до свого буденного життя.

Однак говорити про з’яву нової моделі дитячої літератури у повістях С. Гридіна передчасно, адже автор суттєво не змінює уявлення про традиційну побудову художнього тексту, навіть залучаючи засоби комп’ютерної гри. З’являється лише тенденція до ускладнення принципів організації художнього тексту для дітей. Безперечно, текст завжди пов’язаний із культурою тієї чи іншої нації, намагається максимально відображати її реалії, бо *“літературний чи культурний текст і є слідом пам’яті в її багаторівневому сенсі: пам’яті епохи, в яку він був створений; пам’яті про епоху, яку він змоделивав; пам’яті свідомості/підсвідомості автора, його культури, нації, суспільного середовища тощо”* [10, с. 75]. Нині українська дитяча література активно розвивається й реагує на різні соціокультурні зміни в суспільстві, намагається максимально відповідати запитам свого юного читача і бути справді сучасною (у цьому насамперед убачаємо заслугу видавців). Нещодавня з’ява першої в Україні книги-довідника про особливості користування Інтернетом “Як не заблукати в Павутині” (2013) Т. Щербаченко та збірки оповідань “Мама по скайпу” (2013) засвідчує позитивну динаміку розвитку й намагання авторів/видавців заповнити жанрово-стильові й тематичні лакуни в сучасній українській дитячій літературі.

Вважаємо перспективними подальші студії ДЛ у царині інтермедіального дискурсу, вивчення впливів мультимедійного середовища на розвиток художніх текстів для дітей, їхньої проблематики, трансформації на рівні “жанр”, “нарратив”, “структура” та дослідження безпосереднього функціонування ДЛ у віртуальному вимірі, зокрема інтерактивному. Вже сьогодні інтерактивна книга доволі популярна серед дітей, про це свідчить з’ява таких книг у видавництві “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА” (“Снігова королева” Г. Андерсена) та “Видавництві Старого Лева” (“Забавлянки” Г. Малик). Також можемо констатувати, що в сучасній ДЛ бракує якісних книг для найменшого читача, зокрема книжок-картинок. Безумовно, незважаючи на широку дискусію про проблеми зникнення паперових видань поруч із розвитком електронних (У. Еко, Ж.-К. Кар’єр), в майбутньому, на нашу думку, паралельно існуватимуть і паперова, і електронна дитячі книги, інтерес до тієї чи іншої зумовлюватиметься не лише вмінням автора захопити читача, а й умінням художника-

ілюстратора чи програміста-дизайнера максимально візуалізувати текст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барт Р. Риторика образа / Ролан Барт // Избранные работы : Семиотика : Поэтика : Пер. с фр. / Сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. Косикова. – М.: Прогресс, 1989. – С. 297–318.
2. Бердт В. Мій друг Юрко Циркуль та інші : [шкільний роман] / Валентин Бердт. – Л.: Видавництво Старого Лева, 2012. – 272 с.
3. Біличенко О. Художня література в інформаційно-комунікаційному просторі сучасності : [монографія] / Ольга Біличенко. – Слов'янськ : СДПУ, 2012. – 351 с.
4. Гридін С. Федько, прибулець з Інтернету / Сергій Гридін. – Л.: Видавництво Старого Лева, 2012. – 151 с.
5. Гридін С. Федько у віртуальному місті / Сергій Гридін. – Л.: Видавництво Старого Лева, 2012. – 207 с.
6. Детская литература: Учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений / И. Арзамасцева, С. Николаева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательский центр “Академия”, 2005. – 576 с.
7. “Діти мріють зустріти на сторінках книжок своїх ровесників з їхніми моральними пошуками і психологічними драмами” : [інтерв'ю з письменником В. Бердтом / записала К. Яковленко] [Електронний ресурс] // “День”. – 2013. – 21 лют. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/ukrayinci-chitayte/sekreti-pidlitkovoyi-literaturi-vid-dity-achogo-pismennika>.
8. Елестрьом Л. Теоретичний підхід до медіа трансформацій / Ларс Елестрьом // Захід – Схід : основні тенденції розвитку сучасного порівняльного літературознавства : [антологія] / Науковий проект, загальна редакція Л. Грицик. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. – 376 с.
9. Зайцева К. Інтерсеmiotичний код дитячої літератури (на матеріалі “Класних коміксів”) / Катерина Зайцева // Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. – Вип. 3. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. – С. 77-82.
10. Лановик М. Антропологічні матриці в інтерпретації текстів національних культур / Мар'яна Лановик // Новітня теорія літератури і проблеми літературної антропології / Упорядник І. Папуша // *Studia methodologica*. – Випуск 24. – Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2008. – С. 75.

11. Литвиненко О. Дитяча книга в мультимедійному середовищі: сучасний стан та перспективи розвитку [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із соціальних комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / Ольга Литвиненко. – Харків, 2011. – 23 с.
12. Марченко Н. “Текст для дітей” як форма самоусвідомлення та трансформації суспільства [Електронний ресурс] / Наталя Марченко. – Режим доступу : <http://www.chl.kiev.ua/key/Books/ShowBook/48>.
13. Огар Е. Сучасна українська дитяча книга і світ дитинства / Емілія Огар // Іноземна філологія. – Вип. 119. – К., 2007. – С. 84–87.
14. “Суть взаємодії – це нове знання, досвід, переймання найкращого” : [інтерв'ю з літературним критиком О. Луцевською / Із матеріалів круглого столу на тему: “КЛЮЧові питання дитячої літератури України”] // Інтернет-ресурс “Ключ”. – 2011. – 14 квіт. – Режим доступу : <http://www.chl.kiev.ua/key/Books/ShowBook/59>.
15. Фивер У. Когда мы были детьми. Два века книжной иллюстрации для детей. 123 иллюстрации, из них 44 цветные / Уильям Фивер ; пер. с англ. А. Ильф. – М. : Советский художник, 1997. – 97 с.

АРХЕОЛОГІЯ МАШИНИ МОЗКУ В РОМАНІ ЙЕНА БЕНКСА “МІСТ”

Вікторія ІВАНЕНКО

Київський національний лінгвістичний університет

У статті розглядається феномен реплікації та цитатності життя як специфічного типу кодування діалогу між свідомістю і машиною у діахронічно-археологічних межах постгуманістичної теорії Річарда Дойла. Матеріалом дослідження є роман сучасного шотландського письменника Йена Бенкса “Міст”. Досліджено два типи археологічної реконструкції суб'єкта у пост-вітальному просторі: класичний тип, де машина виступає об'єктом такої реконструкції, та пост-класичний тип археології (за Мішелем Фуко), де сам суб'єкт виступає (біологічною) машиною, що розсіюється в наборі дискурсивних практик.

Ключові слова: код життя, археологія, суб'єкт, дискурс, машина.

В статье рассматривается феномен репликации и цитатности жизни как специфического типа кодирования диалога между сознанием и машиной